

N:o 180.

Af herr **J. Mankell** m. fl., om ändring af 14 och 17 §§ riksdagsordningen.

Det kan visserligen af mig synas dristigt att äfven vid denna riksdag framlägga förslag till införande af allmän rösträtt för alla myndiga medborgare vid val till Andra Kammaren, då samma förslag af tvenne föregående riksdagar blifvit lemnadt utan afseende. Men jag vågar i detta hänseende vädja till erfarenheten, som ådagalägger, att ingen viktigare politisk reform kan genomföras, om den ej ständigt framhålles till öfvervägande och om ej invändningarne mot densamma fortgent vederläggas.

Förhandlingarne angående rösträttsfrågan vid senast förflutna riksdag voro äfven af den art, att förhoppningar kunna förefinnas, att åsigtterna om dess slutliga lösning i den af mig påyrkade riktningen småningom skola vinna allt talrikare anhängare.

Oberäknadt det understöd af 25 liktänkande från Andra Kammaren, jag vid framläggande af min motion då rönte — för att ej tala om de utestängdes kraftiga opinionsyttringar — egde inom Första Kammaren en omröstning rum, af hvilken man trodde sig kunna sluta, att en tredjedel af densamma önskade rösträttens utsträckande åtminstone till det kommu-

nala strecket, hvilket förut härstädes aldrig inträffat. Inom Andra Kam-maren uttalade sig 110 röster för det så kallade femhundrakronorsstrecket mot 88, hvilka röstade för en skrivelse till regeringen om framläggande af förslag till rösträttens utvidgande. Och äfven bland dem, som för till-fället ej ville gå längre än till ett sänkt streck, funnos många, som fram-höllo den allmänna rösträtten såsom det slutliga målet.

Med anledning deraf kan man fråga, hvarför det egentligen längre skall dröjas med det sista stegets uttagande och hvarför öfver hufvud ett öfvergångsstadium numera skall anses behöfligt?

I brödralandet, på andra sidan Kölen, står man färdig att taga detta steg från en ståndpunkt, som är föga mera framskriden än vår. Att vi svenskar, som dock så gerna berömma oss af vår »urminnes» frihet, skulle innehafva en underlägsnare politisk utveckling än norrmännen, som dock blott räkna sin frihet från 1814, samt därför ytterligare behöfva betänka oss, skulle innebära ett förödmjukande erkännande. Hos oss skulle nämnda stegs uttagande så mycket mindre utgöra en allt för stor eftergift åt sjelf-styrelsens och likställighetens grundsatser, som vi ega en Första Kammare och en Konung, båda med absolut veto, hvilket, såsom bekant, i Norge icke är fallet.

De flesta öfriga civiliserade länder ettdera innehafva den allmänna rösträtten eller äro också på god väg att förskaffa sig densamma. Ingen-städes har det visat sig, att den medfört de vådor för samhällslugnet, som man befarat. Tvärt om har den i många fall på ett öfvertygande sätt ådagalagt sin egenskap af räddande säkerhetsventil mot verkliga faror.

Den väsentligaste invändning mot dess införande, som hos oss gjort sig gällande, har varit den förmenta saknaden hos de hittills utestängde, af den politiska bildning, som skulle berättiga dem till deltagande i politiska val. Men oafsedt att denna invändning numera, sedan folkskolan så länge fått verka, till större delen saknar befogenhet, åtminstone vid jmförelsen med det hittills röstberättigade folklagret, kan man betvifla dess upprigtighet, när man ser, huruledes den politiska bildningen snarare betraktas med miss-tänksamma blickar och förhindras än utbreddes och befrämjas.

Nej, det är nog hvarken farhågorna för de framtida vådorna eller för den bristande politiska bildningen, som föranleda motståndet, utan snarare fruktan för reformer till minskning af det herskande fåtalets företrädes-rättigheter, som framkallar detsamma. Och om man vill medgifva en ned-flyttning till 500-kronorsstrecket eller till det kommunala strecket — hvar-igenom de röstades antal blott skulle ökas från 300,000 till 420,000

eller 480,000, under det att 7- à 800,000 fortfarande voro utestängda — så är det, emedan man uträknat, att genom det nya strecket egentligen blott städerna något skulle vinna, men på landsbygden de större eller mindre sjelfegande jordbrukarne, hvilkas representanter inom båda kamrarna utgöra det allt för öfvervägande antalet, fortfarande skulle få behålla magten, hvar emot de utestängdes intressen blefve föga mera tillgodosedda än för närvarande.

Äfven om de sistnämnde, genom den allmänna rösträttens införande, skulle få det dem tillkommande inflytandet på Andra Kammarens sammansättning, vågar jag förneka, att derigenom bildningens och förmögenhetens rättmätiga inflytande skall lida ringaste afbräck. Tvärt om har i ej så få länder yppats, att de bemedlade klasserna, trots den allmänna rösträttens befintlighet, vetat befämja sina intressen på ett för massan skadligt sätt, hvilken omständighet i Schweiz till och med föranledt införandet af de förbunds- och kantonrepresentationernas åtgöranden kontrollerande folkomröstningarne.

Mot de inbillade faror för allmänna rösträttens införande, man försökt framhålla, vågar jag sätta de verkliga faror, som måste uppstå genom dess förvägrande. Allt mera öppnas svenska folkets ögon för det egennyttiga och allenastyrande befämjande fåtalsvälde, som genom vår nuvarande statsförfattning utbildas. Sedan man redan förut tryckt folket genom ett orimligt skatteväsende, lifsmedelstullar, orättvisa lagar och polisvälde, fordrar man nu af detsamma ytterligare bördor och i synnerhet en väsentligt utsträckt värnpligt till försvarets stärkande, utan att vilja medgifva sådana lättnader och rättigheter, som kunna befordra likställigheten och i lika hög grad intressera alla medborgare för samhällets välfärd.

Detta tillstånd kan icke länge fortfara och skall ej heller göra det. Tiden för de små reformerna är förliden, och blott de stora kunna rädda samhället för framtida hvälfningar. Må de stora därför genomföras under friens och fredens dagar, innan de på våldsamt sätt framtvingas.

I öfrigt återopande mig på de motiveringar, jag anført till stöd för mina vid de tvenne föregående riksdagarne väckta motioner om den allmänna rösträttens införande, vidblifver jag min åsigt, att detta mål skulle kunna vinnas genom nedanstående förändringar i riksdagsordningen, hvilka jag härmedelst tager mig friheten å nyo påyrka:

§ 14.

Nuvarande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst ett tusen riksdaler, eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande sex tusen riksdaler, eller ock erlägger till staten bevilling för en till minst åttahundra riksdaler uppskattad årlig inkomst.

Föreslagen lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, hvarje svensk medborgare, som uppfyller de i § 26 stadgade vilkor för valbarhet, från och med början af kalenderåret efter det, han fyllt tjuguet år.

§ 17 mom. 2.

Vid dessa val skola till efterrättelse tjena de för kommunerna gällande röstlängder, som böra innehålla anteckning om dem, hvilka enligt § 14 valrätt tillkommer.

Vid dessa val skola till efterrättelse tjena de röstlängder öfver valberättigade vid riksdagsmannaval till Andra Kammaren, som af kommunalnämnder eller magistrater böra upprättas.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte antaga till hvilande för grundlagsenlig behandling ofvan framställda förslag till ändring i §§ 14 och 17 i riksdagsordningen.

Stockholm den 4 mars 1892.

J. Mankell.

I syftet af förestående motion instämma:

<i>Christian Bülow.</i>	<i>Magnus Höjer.</i>	<i>Fridtjuf Berg.</i>
<i>E. A. Zotterman.</i>	<i>A. E. Nordenskiöld.</i>	<i>Joh. Johansson</i> <i>i Stockholm.</i>
<i>E. J. Ekman.</i>	<i>Emil Hammarlund.</i>	<i>Arvid Gumælius.</i>
<i>Gustaf Ericsson.</i>	<i>Richard Gustafsson.</i>	<i>J. H. G. Fredholm.</i>
<i>Olof Olsson.</i>	<i>Curt Wallis.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>
<i>J. A. Fjällbäck.</i>	<i>Hugo E. G. Hamilton.</i>	<i>Sixten von Friesen.</i>
<i>Adolf Aulin.</i>	<i>A. Hedin.</i>	<i>Henrik Hedlund.</i>
<i>Anton Hahn.</i>	<i>P. J. M. Erikson.</i>	<i>N. Linder.</i>
<i>Ernst Beckman.</i>	<i>Christian Lovén.</i>	